Cyflwyniad

Mae yna lawer o wahanol math o anhawsterau clyw a lleferydd, ond maent i gyd yn effeithio ar gyfathrebu.

Gallai Disgyblion gael anhawster gyda iaith atsyniadol (prosesu yr iaith a glywant) a /neu iaith fynegiannol (geirio eu teimladau/meddyliau).

Bydd plentyn gyda oediad iaith yn mynd trwy yr un camau datblygiad ond ar raddfa arafach, tra bod plentyn gyda anhwylder iaith yn gwyro oddi ar y llwybr datblygiad arferol.

Bydd trafferthion Ffonolegol yn amlwg yn y modd y mae plentyn yn creu synau,sillafiadau a geiriau.

Bydd anhawsterau gramadeg neu gystrawen yn ymddangos yn strwythur gair, ymadross neu frawddeg.

Adnabyddiaeth

Tra bydd problemau ynganu yn hawdd eu hadnabod, bydd eraill yn anos eu darganfod. Mae'n bwysig sylwi sut mae plentyn yn ymateb i iaith a sut maent yn defnyddio iaith.

- Methu deall pan yn ymateb yn unigol, fel rhan o grŵp neu ddosbarth cyfan.I
- Methu dilyn mwy na un,dau neu dri cyfarwyddyd, yn ddibynnol ar oedran.
- Yn dueddol o ateb gyda un gair.
- Methu cynnal sgwrs gyda plant eraill neu oedolion.
- Ail-adrodd yr un ymadrodd dro ar ôl tro.
- Geirfa gyfyngedig.
- Amharodrwydd i ymuno mewn trafodaeth grŵp a chyfrannu i waith llafar.
- Trafferth cofio pethau a ddysgwyd fel pader (yr wyddor, tablau, rhigymau ayyb).
- Trafferth cofio gwybodaeth a gafwyd ar lafar.
- Y plentyn sy'n ymateb yn amhriodol yn ystod amser trafod neu ateb cwestiynau.
- Y plentyn sydd ond yn deall ymadroddion llythrennol.
- Y plentyn sydd ddim yn cael y jôc.
- Y plentyn sy'n gwylio eraill er mwyn gwybod sut i ymateb, e.e. ddim yn mynd i'r llinell nes mae'n gweld eraill yn gwneud.
- Y plentyn sydd wastad angen clywed y cyfarwyddiadau eilwaith.

Strategaethau ar gyfer y dosbarth

Mae cymaint y gellir ei wneud yn y dosbarth er mwyn helpu plant sydd ag anhawsterau datblygiad iaith a helpu y dosbarth yn gyffredinol.

- Cadwch y wybodaeth yn fyr a hawdd ei ddeall.
- Siaradwch yn glir a phwyllog.
- Byddwch yn fodel rôl i'r disgybl.
- Danfonwch y plentyn ar neges, hyd yn oed nodyn ar bapur i ddechrau.
- Gofynwch gwestiwn sydd angen ateb o fwy nag un gair.
- Sicrhewch bod pawb yn cael cyfle i gyfrannu i waith grŵp.
- Peidiwch siarad dros y plant, nhw sydd angen ymarfer.
- Gwnewch siarad a chyfraniadau llafar/siarad yn rhan werthfawr o waith y dosbarth.
- Annogwch y siaradwr anfoddog -ef/hi sydd angen yr ymarfer fwyaf.
- Annogwch y disgyblion i wrando a gwerthfawrogi safbwyntiau.
- Darllenwch yn uchel, beth bynnag yw oed y plentyn-bydd yn gwella sgiliau gwrando a chyfoethogi iaith.
- Ehangwch ar eirfa heb ymddangos i gywiro e.e. “Ble chi mynd?” “Ble ydych chi'n mynd?” “Dwi'n mynd i'r ystafell staff.”

- Gwnewch yr un peth gyda synau coll gan osgoi gor gywiro gan y gall wneud y plentyn yn hunanymwybodol e.e.
  'Bicsen pis'
  'Wyt ti eisiau bricsen?'
  'Bicsen'
  'Dyma fricsen. Ga fi un plis.?

- Chwaraewch gemau côf.

- Dyfnyddiwch gyfnodau byrfyfyr,drama,pypedau,caneuon ailadroddus a straeon.

- Defnyddiwch rhythm e.e. clapio enawau,ymadroddion, cwestiwn ac ateb.

- Cynnhwyswch y plentyn mewn gweithgareddau grŵp mor aml a phosib.

- Darparwch ardal dawel ar gyfer gwrando a siarad yn y dosbarth.

- Mireiniwch eich iaith gyfarwyddyd nes bod tystiolaeth bod y plentyn wedi eich deall.

- Chwiliwch am ddulliau i gael y plentyn i siarad mwy e.e. defnyddio ffôn go iawn

neu fel erfyn).

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL MERTHYR TUDFUL

MERTHYR TYDFIL COUNTY BOROUGH COUNCIL

MERTHYR TYDFIL
County Borough Council
Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL

ANHAWSTERAU IAITH A LLEFERYDD

ADRAN DYSGU

Rhif cyswllt

Gwasanaethau Cymunedol
Ty Keir Hardie
Riverside Court
Avenue De Clichy
Merthyr Tudful
CF47 8XD
Tel: - 01685 724600
Fax: - 01685 721965

Gwefanau Defnyddiol

www.afasic.org.uk
www.ican.org.uk
www.speech-lang.org.uk
www.elklan.co.uk

Cyhoeddiadau Defnyddiol

How to identify and support children with Speech and Language Difficulties (LDA)
AFASIC Glossary
At a Glance (Questions Publications)
Spotlight on Speech & Language Difficulties (NASEN)